

Slavenski dom

Ste. 183

V Ljubljani, v sredo, 12. avgusta 1936

Leto 1.

V mrzličnem pripravljanju ofenzive se pričenjajo prvi spopadi za Madrid. - Vlada letala rušijo umetnostne spomenike

Uporniška letala bombardirajo Madrid

Burgos, 12. avgusta. o. Iz uporniškega glavnega stana poročajo, da se vstaška armada nahaja zdaj že čisto blizu Madrida. Ti uporniški oddelki razpolagajo z večjim številom letal. Včeraj je 19 uporniških letal napadlo Madrid. Iz tega se vidi, da niso bile vladne odredbe glede ugašenja luči v Madridu samo obrambni poskus, temveč jih je rodila kruta potreba, ker je Madrid že teden dni živel v stalni nevarnosti pred uporniškimi letalskimi napadom.

Napad se je izvršil včeraj. Prišel je kljub vsemu docela nepričakovano, tako da so vladne čete, ki branijo Madrid bile silno presenečene, ko se je iznad Samosierre prikazalo 19 letal, o katerih so v začetku mislili, da so vladna. Ko so letala začela bombardirati položaje vladnih čet in vojašnice namesto uporniških taborov, je zavladal v mestu silen strah in so vladne čete v obupni zmedji začele bežati na vse strani. Uporniška letala so prestolnico dalje časa bombardirala ter naredila precej škode.

Zdi se, da se je s tem napadom začel boj za Madrid in da bo vlada definitivno prenesla svoj sedež v Valencijo.

Pariz, 12. avgusta. o. General Molla je dal včeraj časnikarjem izjavo glede španskega narodnega gibanja proti internacionalnemu komunizmu. V tej izjavi je odločno pobijal vesti, da bi Italija ali Nemčija imeli kaj skupnega s tem gibanjem. Španska revolucija je, kakor so nešteto krat izjavili že vsi njeni voditelji docela španska notranja stvar. Skupine španskih nacionalistov ne potrebujejo tujega orožja in streliva, dokler so španske tovarne za orožje vse v njihovih rokah. V njihovih rokah bodo tudi ostale. Prisotnost nemških ladij v španskih vodah ne pomeni nič posebnega, saj se nahajajo pred Španijo prav tako italijanske, francoske, angleške in ameriške ladije.

Kar se tiče vladnih vesti o tem, da se je otok Malorca v Belearih ločil od upornikov in prešel na vladno stran, je izjavil general Molla, da to ni res. Te vesti so popolnoma neresnične. Vrše se hudi boji za ta otok, ker so tu velike šole zaletov, bencina in olja za špansko vojno mornarico in letalstvo. Toda prebivalstvo otoka in posadka sta odločno na strani upornikov.

Poročila o bojih

Madrid, 12. avgusta. o. Uporniki so včeraj popoldne zavzeli Toloso, ki leži 20 km južno od San Sebastiana. Vlada je preklala nalog, da se zaplenijo letala nemške Lufthanse, ki vzdržujejo civilno letalsko medzvezo med Madridom in Berlinom. Na madridsko letališče so včeraj dospeli štirje veliki francoski bombni aeroplani in en češki bombardier.

Vladne bojne ladje so včeraj bombardirale vasi v okolici rtiča Tarija. Predvsem je njihov ogenj veljal trdnjavam. Kar se tiče Gibraltarja, izjavljajo angleške oblasti, da ni res, da bi bila gibraltarska luka zaprta za trgovske ladje. Tudi ni res, da bi smele ladje španskih upornikov pristajati v Gibraltarju. Angleške bojne ladje noč in dan križarijo okrog Gibraltarja in po prelivu, da varujejo trgovske ladje, ki plujejo skozi ožino.

K triglavski nesreči

Na mestu, označenem s puščico, leži Schwarz, k niemu pa se spušča njegova celovska tovariša. (Poročilo na 8. strani.)

Odstopi španskih zaslopnikov v inozemstvu konzulov in poslanikov se nadaljujejo. Zdi se, da so vsa inozemska poslanstva bila proti vladi. Včeraj je odstopil rimski poslanik Jose Maria Aguinaga, ki je komaj pred kratkim prišel v Rim. Odstopil je zaradi tega, ker se je vse osebe rimskega poslanstva z opravnikom poslov vred povlo v službo uporniške vlade v Burgosu. Upor-

Boji potekajo v pripravah za ofenzivo

Madrid, 12. avgusta. AA. Havas. Španska vlada je razglasila pokrajine Huelva, Cadiz, Balear, Lugo, Corono in Ponte Vedre za vojno zono. Prav tako je podpisal ukaz, s katerim se sprejme ostavka pokrajinskega guvernerja v Standerju.

Henday, 12. avgusta. AA. Havas poroča: Dočim je položaj uporniških vojsk, ki nastopajo pred Madridom in proti Kataloniji neizpremenjen; je opažati na bojišču Guadarama veliko aktivnost. Gibanje čet, ki je bilo sam odločno, je sedaj končano. Cete so povsod v akciji. Pričakovati je močne ofenzive, ki bo odložena samo, če bi nastopili nenapovedani dogodki na jugu in vzhodu Španije, to se pravi, če prodiranje generala Franca ne bo skušalo obkrožiti Madrida neposredno. Glavni cilj je sedaj Tolosa. Vojno letalstvo je preurejeno pod upravo generala Mole. Letalstvo bo igralo glavno vlogo v vsej ofenzivi. Cete, ki nastopajo v tem odseku, so sestavljene v glavnem iz navarskih prostovoljcev. Te čete so zelo dobro izveščane. Izid tega boja bo precej odvisen od nastopa teh prostovoljskih čet.

Pariz, 12. avgusta. Vse kaže, da se potrjujejo vesti o hudi ofenzivi upornikov proti Irunu. Od 5.30 zjutraj se je začelo streljanje iz pušk, nekoliko kasneje pa se je začel dvoboj med topovi obeh taborov. Posebno ogorčena je borba okrog Iruna. S francoske zemlje je mogoče opazovati potek topniškega boja. Nekaj topov je postavljenih tik mednarodnega mostu med Hendajem in Irunom.

Alhambro so obstreljevali

Lizbona, 12. avg. AA. (DNB). General Queipo de Llano javlja po radiu, da so nacionalisti pri Puerto de Leone sestrelili vladno letalo. Vlada letala so med napadom na Granado namenoma

Katere države se ne bodo vmešavale v špansko državljansko vojno

Pariz, 12. avgusta. o. Do sedaj so francoski predlog o nevmešavanju v španske zadeve sprejele skoraj vse države. Švedska vlada je včeraj obvestila francosko, da je ukinila dovoljenje za dobavljanje orožja in streliva Španiji. Holandska vlada sporoča, da je izvoz vojnega materiala v Španijo prepovedan tako dolgo, dokler ne pride do splošnega dogovora med vlesilami. Norveška vlada je pripravljena, da se pridruži francoskemu predlogu. Iz Berlina poročajo, da bo nemška vlada dovolila takoj, ko se razčisti vprašanje glede umora nemških državljancev v Španiji. Nemške zahteve bodo podobne, kakor so italijanske. Zdi se pa, da Nemčija in Italija zavlačujeta odgovor, da bi pridobile čim več časa in izvršile svoje namene.

Amerikanska vlada je prejela vabilo francoske vlade šele včeraj. Ne ve se, kaj bo ukrenila. Predsednik Roosevelt je za nevtralnost Amerike. Pozval

Glasovi iz Grčije:

Metaksas opravičuje diktaturo

Atene, 12. avg. Ministrski predsednik Metaxas je imel sredi po radiu govor, v katerem je izjavil: Obracam se na vse Grke, od prvega do zadnjega državljanca, kmeta in delavca! Pozivam vse, da sodelujejo z vsemi silami pri velikem delu narodnega preporoda. Sedaj poznate že vsi nevarnost, ki nam je grozila, in da se pobijemo v medsebojnih strašnih bojih, ki so nam jih pripravljali sovražniki družabnega reda in grških tradicij. Posebna nevarnost je grozila naši mladini, ki so ji hoteli skaliti njene ideale.

Naše politične stranke ne morejo zapustiti tega okvira malenkostnih preprirov, ker so samo od teh preprirov živele. Zato so stranke ustvarile zadušljivo ozračje, kjer bi bila počila splošnega prevrata.

Dne 4. avgusta vas je poteza Nj. Vel. kralja rešila v hipu, ko ste se nahajali tik nad prepadom. Vlada se zaveda, odgovornosti za akcijo, ki jo je pokrenila. Izgubili niste nobene svojih državljanov, ki nam je grozila, in da se pobijemo v medsebojnih strašnih bojih, ki so nam jih pripravljali sovražniki družabnega reda in grških tradicij. Posebna nevarnost je grozila naši mladini, ki so ji hoteli skaliti njene ideale.

Svobodo so izgubili samo tisti, ki so jo zlorabljali in ki so jo izkoriščali v svoje namene. Ti so jo izgubili za vedno.

Zavedimo se in pojdemo na delo za obnovo domovine! Bodimo pripravljeni na vse žrtve za splošno dobro. Odpovemo se osebnim koristim v splošno dobro vsega grškega naroda. Dajmo svoji deželi miru, reda in dela. Delajmo za njeno srečno bodočnost, za njen sijaj, za njeno staro grško prosvetljenost.

niški diplomati so poslanstvo naravnost zasedli in poslanika sploh niso pustili noter, ko je hotel z dvema trgovskema atašejema prevzeti posle. Zato je sporočil italijanski vladi in v Madrid, da svoje mesto zapuša.

V Barceloni so včeraj obsodili na smrt uporniška generala Godeta in Burriela in sta bila danes ob 8 ustreljena.

bombardirala Alhambro, ki jo pozna zaradi svoje zgodovinske cene ves svet. Vlada letala so vrgla na Alhambro 17 bomb, k sreči pa ni nobena eksplozirala, tako da je škoda neznatna.

Kakšna bo bodoča španska zastava

Lizbona, 12. avg. Tukajšnji list »Diario de Lisboa« je vprašal generala Franca, ali bodo uporniki, če zmagajo, obnovili staro kraljevsko špansko zastavo (rdeče-zlato-črno). General Franco je odgovoril, da o tem se še ni sklepalo. Zaenkrat je glavno, da premagajo ekstremiste. General je pristavil, da je rdeče-zlato-črna zastava bila od nekdanjega španskega naroda ne glede na drž. ureditev. Po njegovem mnenju so leta 1931, ko so izpremenili obliko vladavine, napravili napako, ker so izpremenili zastavo. Na opazko urednika, da razobešajo uporniki v severni Španiji kraljevsko zastavo, dočim se uporniki na jugu poslužujejo republikanske zastave, je general Franco odvrnil: Zaenkrat naj vsak posluži zastavo, ki jo bolj ljubi. Bori naj se samo za Španijo in naj se ne poslužuje protišpanskih simbolov.

Tetuan, 12. avg. Tukajšnja radio-postaja postaja poroča, da sta se dve letali madridske vlade, v katerih so bili po 3 oficirji, spustili za črtami uporniških čet generala Molle.

V Liri del Rio v bližini Cordove so komunisti pobili in vrgli v vodnjak 195 oseb.

Rabat, 12. avg. AA. (Havas). Ob 15 je uporniška radio-postaja v Sevilli poročala, da so operacije upniških vojsk razvijajo normalno in da utrjujejo uporniške čete v Andaluziji in Estramaduri postojanke, ki so jih odvzele vladnim četam. V zavzetih krajih so uporniške čete ugotovile niz zverinskih dejanj in vandalizmov ekstremnih elementov na vladni strani.

Katere države se ne bodo vmešavale v špansko državljansko vojno

pa je včeraj po radiu ameriške državljane, naj čim prej zapuste Madrid, ki bo v najkrajšem času popolnoma odrezan od sveta.

London, 11. avgusta. AA. (Havas). O državljanski vojni v Španiji piše »Daily Express« med drugim, da bi se zmanjšala nevarnost splošnih zapletov, če tujina ne bo v Španiji intervenirala. Ni dvoma, da se bodo tudi druge države ravnale po primeru Velike Britanije. Požar, ki je izbruhnil v Španiji, se bo počasi pogasil, ker Španci ne bodo mogli svojih notranjih sporov zavleči v neskončnost.

»News Chronicle« smatra, da pomeni italijanski odgovor v bistvu pristane, vendar je pa njegova vrednost sumljiva in sporna, ker Francija ne more dobiti od Nemčije vseh jamstev, da ne bo dobavljala upornikom orožja. Vse kaže, pravi list, kakor da vodita Rim in Berlin skupno akcijo, da pridobita na času.

Radio Ljubljana molči:

Nevihta vrgla anteno z domžalske postaje

Silna nevihta, ki je divjala danes dopoldne nad ljubljansko okolico, je vrgla z oddajne postaje v Domžalah anteno. Zaradi tega sporoča ljubljanska oddajna postaja, da ne bo oddajala, dokler se škoda ne popravi.

Obnoveitev francosko - italijanske trgovske pogodbe

Rim, 12. avgusta. o. Italijanski zunanji minister grof Ciano ter francoski poslanik v Rimu grof De Chambrun sta včeraj podpisala trgovsko pogodbo, ki je bila zaradi sankcij prekinjena. Tako je Francija kljub socialistični vladi prva izmed sankcioniranih držav hotela vzpostaviti normalne trgovske odnose s fašistično Italijo. V pogodbi je tudi določilo, da bo Italija svoje dolgove Franciji, ki znašajo 300 milijonov frankov, izplačevala postopno.

Kdo je Ribbentrop?

Berlin, 12. avgusta. AA. (Havas.) Novo imenovani nemški poslanik v Londonu v. Ribbentrop pripada oficirski rodbini. Rodil se je 1893. Po izbruhu svetovne vojne je služboval najprvo v konjenici, nato pa je bil nekaj časa dodeljen nemški vojaški misiji v Carigradu. Kasneje je sodeloval v nemški delegaciji, ki je sklenila versajsko mirovno pogodbo. Po končani svetovni vojni je izstopil iz vojske in se poročil s hčerko znanega nemškega tvorničarja Henckela.

V. Ribbentrop je član nacionalno-socialistične stranke od leta 1930. Prideljen je bil odseku, ki je proučeval razorožitvena vprašanja. Lani je postal izreden veleposlanik in je v tej lastnosti sklenil pomorski sporazum med Nemčijo in Veliko Britanijo. Po remilitarizaciji Porenja ga je Hitler poveljstval s težko nalogo, da je branil nemško stališče pred svetom Društva narodov. V. Ribbentrop je poslanec nemškega državnega zbora in šef brigade nacionalno-socialističnih oddelkov.

Svetovno judovstvo zboruje

Zeneva, 12. avg. Na včerajšnjem sestanku svetovnega židovskega kongresa se je začela splošna razprava o vprašanjih, ki so na dnevnem redu. Glavna točka dnevnega reda se je glasila: Stanje Židov in njihove gospodarske težkoče. Neki govorniki, med njimi rabin Nurok iz Rige, so izjavili, da na svetu ne bo miru, dokler ne bo ravnopravnosti med Židi in drugimi državljani. Sir Malcolm, glavni komisar ZN za politične emigrante, ki se je pravkar vrnil iz Nemčije, je izjavil, da bo storil vse, kar je mogoče, da se popravi stanje židovskih političnih emigrantov.

K avtomobilski nesreči na Viču

Ker je časopisje netočno poročalo o avtomobilski nesreči na Viču 7. t. m., objavlja banska uprava o dogodku poročilo, ki je rezultat uradne preiskave:

Dne 7. t. m., proti večeru, je peljal bano-vinski avtomobil št. 2-3-1/36 uradno komisijo iz Dobrove, kjer je imela opravek v neki elektrifikacijski zadevi, nazaj v Ljubljano. V avtomobilu so bili banovinski tehnični inšpektor inž. Rueh Franc, tehnični svetnik inž. Černivec Josip, tehnik Kuglič Franc, sekretar dr. Kovarčič Josip in šofer Marchisetti Vinko. Šofiral je pri povratku dr. Kovarčič. Vozil je pravilno po desni strani ceste in s hitrostjo največ 15 km, torej počasi in previdno. Nekako 8 min. pred 18. uro je prispel avtomobil do tramvajskega izogibalnice na Viču. Hoteč prehiteti tramvajski voz, ki je vozil pravkar v smeri proti mestu, je zavil na levi tramvajski tir. Ker pa je prihajal iz nasprotni smeri tudi tramvajski voz, je moral zaviti popolnoma na levo stran ceste. Pri tem je počila pnevmatika na zadnjem kolesu, kar je spravilo voz iz dane smeri in ga obrnilo proti železnemu drogu cestne železnice kraj tratoarja. Drogu se vozač ni mogel popolnoma ogniti; zadel je z levim zadnjim koncem ob drog, ki je vrglo voz v levo smer in proti hiši Marije Marn, Tržaška c. št. 7. Obenem se je ostri rob betoniranega drogoveca podstavka vrezal v pnevmatiko levega zadnjega kolesa, tako da je tudi ta pnevmatika počila. Vozač je vozilo sicer takoj ustavil, vendar je imel voz še toliko žive sile v sebi, da je zapeljal potem, ko je bil zadel v stebel hišnih vrat, še nekaj metrov dalje in prispel do dveh žensk, ki sta stali pred trgovino in se razgovarjali. Ženski sta se preplašili in v zmedenosti razbežali, a prišli obe pred voz. Ena od teh, Ivano Zalar, je desni blatnik odbil, tako da je padla pred hišo na lja, kjer se je vjela na roke; drugo, Terezijo Smole, pa je voz izpodbil tako, da je padla pod njega in si poškodovala levi uhlj. Voz je takrat že stal in ni šel čez njo. Poklican je bil takoj reševalni voz, ki je obe ponesrečenki, obe proti njeni volji, odpeljal v bolnišnico. Obe imata po uradni izjavi bolnišnice samo lahke poškodbe. Ena je bila še isti dan odpuščena domov, druga se še zdravi v bolnišnici.

To je uradno ugotovljeno dejansko stanje o dogodku. Vse, kar je časopisje pisalo in se okrog govorilo drugačnega, je izmišljeno.

London, 12. avgusta. AA. (Reuter.) Angleški politični krogi pozdravljajo imenovanje v. Ribbentropa za nemškega poslanika v Londonu.

Belgrad, 1. avgusta. m. Danes popoldne ob 5 bo seja ministrskega sveta, na kateri bodo ministri govorili o važnih resornih zadevah.

Velike manipulacije s hranilnimi knjižicami

Ljubljana, 11. avgusta.

V nadaljevanju včerajšnje poročila o procesu proti lastniku realiteta pisarne Josipu Graškemu omenjamo, da je bil v porotno dvorano prav velik naval mnogih oškodovancev-vlagateljev, ki so obtožence bili prodali svoje knjižice. Zlasti mnogo jih je bilo z dežele, kajti Grašek je imel zadnje leto 1935. po vsej Sloveniji skoraj razpredeno svoje poslovno omrežje. Mali senat sta poleg predsednika g. Breliha tvorila sodnika g. Fran Orožen in dr. Stanko Štrukelj. Obtoženca je ex-offo branil dr. Vrtačnik. Več odvetnikov pa je zastopalo oškodovance, ki so bili sodišču prijavili svoje odškodninske zahtevke. Obravnava se je v splošnem prav naglo razvijala, potekala je večinoma monotonno. Obtoženec zagovor se je gibal samo v splošnosti, podrobnosti sploh niso prišle v razgovor.

Po uro trajajočem čitanju obtožnice je sledil obtoženec zagovor, ki ga je senatni predsednik g. Brelih kratko tako-le uvedel:

»Josip Grašek, stopite bližje! Ste slišali obtožnico? Se priznavate krivim?«

Obtoženec, oblečen v elegantno letno svetlosivo obleko, je vstal in jasno izjavil:

»Nisem kriv«

Med občinstvom je nastal velik nemir. Predsednik: »Priznate, da ste kupovali knjižice, kot je v obtožnici navedeno?« »Da. To priznam.« »Od kdaj ste imeli realitetno pisarno?« »Od 1. 1932. naprej.« Obtoženec je absolviral znano Mahrovo trgovsko šolo in je bil pozneje nameščen kot tajnik kamniške Hranilnice in posojilnice. Predsednik: »Kako je realitetna pisarna uspevala?« »Vodil sem posredovanje pri kupčijah z nepremičninami in najemninke pogodbe. Prvotno je pisarna uspevala. Ko je nastala kriza, ne več. Smatral sem zato za upravičeno, da sem začel posredovanje pri kupčijah s hranilnimi knjižicami. Tako so tudi drugi delali brez oblastnega dovoljenja. Stalni agentov nisem imel. Knjižice sem kupoval vseh za polnovrednost, drugače pa po tečaju. Knjižice sem kupoval na obroke, nato pa sem jih proti gotovini prodajal naprej.«

Od izgube še dobiček

Predsednik: »Celo za 50% v izgubo. Pravite, da bi kljub temu imeli korist?« »Da. Ko bi se vse tako naprej razvijalo, bi moral imeti po mojem kalkulacijskem računu še dobiček.« Med občinstvom nemir in veliko začudenje. Predsednik: »To je nemogoče! Kdo je še od izgube živel in vlek dobiček?« Obtoženec: »Prav lahko mogoče!« Predsednik: »Čudno. Kupili ste, recimo, knjižico za 100.000 Din na obroke, a prodali ste jo za 50.000 Din?« Obtoženec: »Lahko! Tistih 50.000 Din sem takoj dobil per kassa v gotovini, jaz sem pa delal na obroke...«

Zanimivo je, da je obtoženec kupoval knjižice z najrazličnejšimi zneski. Tako je g. Albert Pečevnik nominalno trdil »Alpeko« obtožencu prodal hranilno knjižico Prve hrvaške stedišnice z vloge 993.423 Din za 675.528 Din na obročno mesečno plačila. Plačal je trdil v gotovini 270.466, ostanek pa je ostal dolžan. Obtoženec je nato kratko razvijal svoje kalkulacijske račune in metode poslovanja, vedno trdeč, da ni nameraval nikakor nikogar niti za 1 Din oškodovati. Vse obveznosti bi bil lahko izpolnjeval, da mu drugi niso prekrizali poslov in računov. Državni tožilec ogorčen: »Delali ste za svoj žep na škodo drugih.« Predsednik: »Koliko ste sami pri poslih zaslužili?« Obtoženec: »Zadovoljen sem bil z 1%, včasih je bilo tudi 2%.«

Predsednik: »Horečno razmerje! Delali ste po takozvanem »Schneeballensystemu« in nazadnje ste obsedeli. Oškodovali ste ljudi za 3 milijone dinarjev.« Obtoženec: »Tako nekako znaša dolg!«

Šah v Zemunu

Belgrad, 12. avgusta. Včeraj so se odigrale v Zemunu tri višje partije. Lešnik in Matvejevi sta igrila znova prekinila, ravno tako Preintalk in Jurisic. Zivanovic je premagal Jonkeja in dobil svojo prvo točko. Sinoči se je igralo osmo kolo tega turnirja. V A skupini je Savič z ostrim napadom že v 25 potezi premagal Matoskovića. Matvejevi in Svab sta igrala precej zapleteno igrjo, v kateri se je Matvejevi bolj znašel in je igrjo dobil. Partija Bayer : Mažuran je ostala remis. Burnistrov je kot črni proti Lešniku izbral meransko obrambo. Igra je potekla v zelo ostrim in živahnem tempu. Lešniku se je posrečilo, da si je pridobil enega kmeta. Ima sedaj dva prosta kmeta, kar bo najbrže zadostovalo za zmago. Prokopljivič ima v Filipoviču nevarnega nasprotnika, ki pa topot ni najboljši igral in ima Prokopljivič precejšnje zglede za zmago. Schreiber in Filipovič sta remizirala. B skupina: Sinoči sta se srečala dva najmočnejša igralca z B skupine Preintalk iz Ljubljane in Poljakov. Oba sta igrala zelo previdno in se je igra končala z remisom. Povlovič je tudi dobil točko za Zivanovičem, ravno tako Pelva z Avirovičem. Partija Jonke : Jurisic je bila prekinjena v ugodnejši poziciji za Jurisica. Boljše zglede ima tudi Kindij v prekinjeni partiji z Ninčević. Partija Ilijic : Milojčić pa je bila prekinjena v zelo nejasni poziciji. Stanje po osmem kolu je sledeče: Skupina A: Bayer 5 (1), Pavlovič 4 in pol, Jurisic 3 in pol, itd. Danes dopoldne se bodo igrale še višje partije, zvečer pa deveto kolo, v katerem bo igral Lešnik iz Maribora kot črni proti Filipoviču, Preintalk tudi kot črni proti Kindiju.

Soboslikarji stavkajo

Belgrad, 12. avgusta. m. Soboslikarski delavci so se začeli pogajati s svojimi delodajalci glede izboljšanja svojih razmer. Delodajalci pa niso pristali na zahteve teh delavcev in tudi ne na sklenitev kolektivne pogodbe. Radi tega so sinoči soboslikarski delavci stopili v stavko.

5 seje Nogometne zveze

Belgrad, 12. avgusta m. Na sinočnji seji upravnega odbora Jugoslov. nogometne zveze so bili sprejeti naslednji sklepi:

18. t. m. bo seja poslovnega odbora radi žrebanja dvojice v državno prvenstvo za 13. september. Kvalifikacijske tekme med NAKom in Slavijo se določajo na 23. in 30. avgust. Prva tekma bo v Novem Sadu, druga pa v Osijeku. Na sinočnji seji poslovnega odbora JNZ je bilo tudi sporočeno, da je italijanska nogometna zveza obvestila Jugoslov. nogometno zvezo, da bo leta 1937 njihova reprezentanca odigrala z našim moštvom tekmo v Jugoslaviji.

Računal je z inflacijo

Predsednik: »Križa je zavladala. Morda ste računali na trgu s kakimi drugimi razmerami. V preiskavi ste omenili, da ste se zanašali na inflacijo, ki bi vas rešila?« »Se nisem toliko na njo zanašal.« Priznal pa je nato, da je res kalkuliral z inflacijo, ki bi mu še velik dobiček prinesla. Skozi njegove roke je šlo od 1. 1934. do lanske jeseni, ko je bil aretiran, nad 7 milijonov in pol. Predsednik: »Čudno, da ste več izdali, kot prejeli? Pravite, da ste izdali 7 in pol, prejemkov iz knjižice pa ste imeli 5 in pol milijona. Iz nič se ne more napraviti nič. To je prava logika.« Obtoženec je drugače omenil, da je živel skrajno skromno, skrbel je za ženo in 2 otroka. Za prazno in stanovanje v Gledališki ul. je plačeval mesečno 1200 din.

Predsednik: »Vztrajate pri tem, da niste imeli namena ljudi oškodovati?«

Obtoženec: »Nikakor ne! Moj namen je bil ljudem pomagati in jih plačati.« Predsednik: »Ste vodili kako evidenco o svojih poslih?« »Le deloma. Posebnega knjigovodstva nisem vodil. Imel sem kartoteko svojih klijentov. O zapadlosti obrokov sem pa sicer vodil točno evidenco.« Obtoženec je dalje navedel, da je bil v poslovnih stikih z raznimi osebnostmi ljubljanskega poslovnega sveta. Pomagali so mu zlasti Kikler, Peterca in Počivavšek. Glede oblastnega dovoljenja za nakup hranilnih knjižic je obtoženec kratko dejal: »Enkrat sem bil zaradi teh poslov klican na policijo. Tu sem stvar pojasnil. Bilo je v redu. Na magistratu so mi, ko sem zaprosil za koncesijo glede nakupa knjižic, kratko dejali: »Ni treba koncesije. To je prosta obrt.« Obtoženec je bil v nekakšnih poslovnih zvezah tudi z zagrebškim špekulantom, nekim Zimmermannom, v Ljubljani znan kot finančnik, ki rad financira kupčije z hranilnimi vlogami.

Oderuške obresti

Obtoženec je bil dalje obtožen prestopka odeduštva v 3 primerih, ko je v stiski se nahajajočim 3 strankam dajal posojila. Obtoženec se je opravičeval, da so bile sklenjene s strankami redne in pravilne pogodbe. Predsednik: »Človek mora biti pošten. Ali je pošteno, da ste zahtevali kar 100% obresti pri posojilu? Takih pogodb se ne sme delati.«

Obtoženec svedčano: »Za mene je bila gotovina zelo draga. Nisem zakrivil nobenega odeduštva.« Predsednik: »Če bi človek dajal taka posojila, sveda bi potem postal hitro milijonar.« Obtoženec: »Gotovina, za mene najdražja, je bila moj obratni kapital.«

Naposled je bil Josip Grašek obtožen zločina ponarejanja listin. Kot tajnik kamniške Hranilnice in posojilnice je vpisal v računske zaključke večje vsote za okoli 90.000 Din. Vpise je fingiral. Obtoženec je le za falsificiranje vpisov, ne pa poverbe, kajti zadeva je bila drugače v materialno denarnem pogledu poravnana.

Po končanem zaslišanju obtoženca je odvetnik dr. Kamušič kot zastopnik neke oškodovane stranke pripomnil:

»Kupili ste neko knjižico za 31.000 Din na obroke, takoj nato pa ste jo prodali Karlu Planinški za 20.000 Din proti gotovini.«

K razpravi so bile vabljene samo 3 priče, ki bi bile morale biti zaslišane o odeduštvi. Vabilu se priče niso odzvale. Ob 13. je bil določen opoldanski odmor in se je obravnava nadaljevala ob 16. Sledilo je obširno čitanje zapisnikov oškodovancev in drugih spisov.

Prav temperamentni so bili govori, tako državnega tožileca, zastopnikov oškodovanih strank in branilca. Temu so v mnogih izjavah prijateljevali celo oškodovanci sami, kajti branilec je pokazal na rak-rano, ki gloda naše gospodarsko telo.

Sodbo bo objavljena jutri v četrtek točno opoldne. Obravnava je snoči okoli 20 bila končana.

Celjske novice

Zrtve nesreč in napadov. Zdolšek Marija, žena posestnika od Sv. Uršule pri Dramljah, je gnala v nedeljo živino z napajališča; med potjo ji je stopila krava na desno nogo in ji jo zlomila. — Gracer Ema, hči posestnika, stara 25 let, doma na Gradišču pri Sv. Rupertu na Dolenjskem, je doma skočila z voza, medtem padla in si zlomila levo nogo. — V nedeljo so na Gorici pri Slivnici vinjeni mlatiči napadli 23-letnega sina posestnice Edvarda Voga s plankami in koli ter ga hudo poškodovali po glavi in ramenih. Fantje so bili s Prevorja. — Slosserja Josipa, delavca brez posla, doma s Frankolova, je v soboto napadel neki moški z nožem in ga zabodel v levo roko. — Ko je hotel posestnik Franc Kozikar z Ljubnice pri Vitanju iti spat na neki kozolec v Gaberju, ga je vgriznil pes v levo nogo. — Delavec Janežič Alojzij iz Zagrada, star 49 let in uslužben pri regulaciji Savinje v Tremerju, se je ponesrečil v soboto pri delu pri regulaciji; Janežiču je spodrsnilo, da je padel in si izpahnil desno roko v ramenu.

Tatovi v Medlogu na delu. V noči od sobote na nedeljo so neznanji tatovi vlomili v hlev posestnika in cinkarniškega delavca Antona Blatnika v Medlogu in mu odpeljali mlado kozo ter tri kokoši. Posestniki v Medlogu se pritožujejo, da se v zadnjem času vedno množe tudi tatvine poljskih sadežev in sadja.

Obupno dejanje slaboumnega moškega. V ponedeljek opoldne se je nudi kopalcem in drugemu občinstvu pri Savinji ob prvem železniškem mostu kaj čuden prizor. Neki moški je korakal popolnoma oblečen na omenjenem mostu naravnost v vodo in se začel takoj potapljati. Kopalci, ki so videli mučno situacijo, so priskočili moškemu, ki se piše Medved Ferdinand in je nekoliko slaboumen občevež iz Vojnika, na pomoč, ga takoj izvelili iz vode in mu nudili prvo pomoč. Poklicana je bila takoj rešilna postaja, ki je Medveda vsega premočenega prepeljala s svojim reševalnim avtom v celjsko bolnišnico.

Prošnja železniški direkciji. Prebivalci, ki stanujejo ob železniški progi Celje—Grobello, prosijo železniško direkcijo, da bi na tej progi vpeljala, če le mogoče, med šolskim letom okrog 13. ure vlak, ki bi ob tem času odhajal iz Celja, da bi ne bilo treba šolski mladini, ki vprav ob tej progi v velikem številu obiskuje celjske šole, po nepotrebnem postajati v Celju in zapravljati zlatega časa. Šolska mladina, ki stanuje ob drugih progah, tako proti Ziljanemu mostu in po Savinjski dolini, ima priliko, da odhaja po končanem opoldanskem pouku takoj na svoje domove, medtem ko mora vprav mladina, ki se vozi proti Mariboru, postajati v Celju do 4. ure popoldne. Sicer bi se pa tega vlaka gotovo radi posluževali tudi drugi ljudje, ki bi dopoldan opravili svoje delo v Celju. Prosimo železniško direkcijo, da bi to željo prebivalstva ob progi proti Mariboru upoštevala in če

Stroga kazen za morilca Ferdinand Knapič - 15 let

Maribor, 11. avgusta.

Kakor je včerajšnji »Slovenski dom« poročal, se je danes pred velikim senatom okrožnega sodišča v Mariboru zagovarjal morilec Ferdinand Knapič, kateremu obtožnica očita, da je 12. februarja t. l. na drž. mostu po zrelom prevdanku umoril branjevo Terezijo Konradovo.

Današnji razpravi je predsedoval vss. dr. Tombak prisedniki pa so bili Serneč, Lešnik, Čemer in Kolšek. Obtožbo je zastopal državni pravdnik Sever. Obtoženec je krivdo priznal. Izpovedal je, da ni imel namena Konradove ubiti, marveč jo je hotel na mostu le ogovoriti. Ker pa ni hotela z njim govoriti, se je razburil, potegnil iz žepa nož in izvršil grozovito dejanje. Nadalje je trdil, da se ne spominja, da bi kdaj pred pričami grozil, da bo Konradovo ubil in da je bil silno razburjen, ker mu Konradova ni hotela izplačati dolžnih

Din 3000. Sodni izvedenec, sanitetni inšpektor dr. Jurečko je podal mnenje, da obtoženec v času dejanja ni bil popolnoma vračunljiv in zato manj odgovoren. Ugotovil je njegovo psihopatično konstitucijo, radi katere je večkrat izgubil zavest. Med vojno je bil vsled tega oproščen vojaške službe, leta 1928 in 29. pa se je zdravil na graški kliniki za živčne bolezni. Knapičeva sestra Roza poročena Kapl je izpovedala, da je obtoženec za svojo mater skrbel, da je plačal vse pogrebne stroške, da je Konradova res obljubila po smrti Knapičeve njemu sinu izplačati 3000 dinarjev. Brat pokojne Konradove, Samuh, je obtoženca zelo obremenil. Trdil je, da je Knapič usodnega dne namigaval na dejanje, ki ga je par ur pozneje izvršil.

Knapič je bil obsojen na 15 let robije in na trajno izgubo častnih pravic. Pridrži si je tri dni za premislek.

V prepad je padel in se ubil

Celje, 11. avgusta.

Danes smo dobili poročilo o žalosnem slučaju, ki se je zgodil v soboto zvečer v gozdu v Crnem vrhu, obč. Tabor v Savinjski dolini.

V soboto se je med 16. in 18. uro v gozdu v Crnem vrhu, obč. Tabor ponesrečil 67-letni samski delavec Sošter Jurij, doma v Crnem vrhu št. 8. Sošterju je v gozdu na prepadu, ko je šel po ozki stezi spodrsnilo in je pri tem padel tako nesrečno v približno 50 m globok prepad, da si je zlomil pri tem vrat in bil na mestu mrtev.

V soboto, takoj po 12. opoldne, je šel Sošter v mlin blizu hiše, kjer je imel nekaj ur, približno do 16. nato pa je odšel k bližnjemu sosedu Grosu Francu, ki je kahal žganje. Gros trdi, da je dal Sošterju samo malo časa žganja, čeprav bi bil

Sošter rad pil še več. Zaradi tega se je Sošter kmalu podal preko gozda po ozki stezi na svoj dom, ki je oddaljen od tam samo kakih 10 minut, bil je pri tem popolnoma trezen in je hodil popolnoma sam.

Istega dne okrog 6 zvečer je šla po isti stezi za Soštanjem 18-letna Kovčeva Julka iz Crnega vrha, ki je v veliko začudenje zagledala ležati v prepadu Sošterja, ki je bil tedaj že mrtev. Poklicala je sosedo, ki so Sošterja odnesli na njegovo stanovanje. V nedeljo je pregledal ponesrečenca uradni zdravnik z Vranskega, ki je ugotovil, da si je pri padcu Sošter zlomil vrat in da je morala zaradi tega takoj nastopiti smrt. Sošter je bil v ponedeljek pokopan na pokopališču v Taboru.

Janko Petrič † šentpeterski župnik

Ljubljana, 12. avgusta.

Včeraj popoldne je nenadno zadela kap šentpeterskega župnika v Ljubljani Janka Petriča, na poti k svojem prijatelju župniku Zustu v Cerkljah ob Krki.

Župnik Janko Petrič je bil skoro 30 let dušni pastir največje slovenske fars, šentpeterske fars v Ljubljani. Leta 1906. je nastopil kaplansko službo, a že leta 1912 je postal župnik. V tej dolgi dobi je bil rajni župnik Petrič ne le vnet duhovnik, temveč tudi dušni pastir, ki je svoje moči v nemali meri žrtvoval napredku svoje fars in prosvetnim organizacijam, ki so se nahajale na ozemlju fars. Kot mlad kaplan je soustanavljal prosvetno društvo v Škofji Loki, kot kaplan v St. Petru pa je ustanovil prosvetno društvo v Mostah, kot župniku pa so bile najbolj pri srcu razne dobrodelne organizacije. Ogromna fara je od svojega župnika zahtevala mnogo moči in vztrajnosti in je bilo zato župnika Petriča prav malo opaziti

v javnem življenju. Razumel je nujne potrebe svoje fars in vztrajno podpiral vsa stremjenja, da se v njegovi bližini ustanove še nove fars, tako župnija sv. Cirila in Metoda in župnija v Mostah. V tem napornem delu je izčrpal svoje moči tako, da ga je kap zadela v času, ki si ga je odmeril za počitek. Naj mu sveti večna luč!

Predpisi za civilno letalstvo

Belgrad, 12. avgusta. m. Zrakoplovsko poveljstvo v Zemunu je objavilo predpise o letanju s turističnimi in športnimi letali. Po teh predpisih bo letenje z nevojaškimi letali dovoljeno samo onim, ki imajo primerno pilotsko diplomu. Osebe, ki imajo diplomu pilota za turistično letalo, bodo smele jemati v letalo sopotnike samo iz prijateljskih pobud in brez kakršnihkoli nagrad, toda pod pogojem, da so ti potniki dovolj trenirani v letenju in da dajejo dovolj jamstva za varnost v letalu. Vsi naši piloti se morajo strogo in brezpogojno držati teh predpisov. V nasprotnem primeru bodo kaznovani. Ti predpisi so bili izdani zato, ker se je v zadnjem času opazilo, da so letalovni vojakom sedeli ljudje brez potrebnih kvalifikacij.

Olimpijske igre v Berlinu

Zicherl peti skakač v Evropi in deseti na olimpijadi

Včeraj so bili objavljeni rezultati o skokih v obveznem in prostem stilu, ki so se zaključili s trojno zmago Amerike, katere se je s Degenerjem 163,5, Wynneom 159,5 in Greeneom 146,3 plasirala na prva tri mesta. Na četrtem mestu je Japonec Shibachava, od petega do sedmega so najboljši Nemci, na osmem Japonec Koyanagi, na devetem Čehoslovak Leikert in na desetem Ljubljancan Zicherl s 125,6 točkami. Zicherl je bil v svoji grupi mnogo boljši od svojih nasprotnikov in se je od polovice vseh skakačev priril do prve najboljše skupine. Pred njim so se plasirali samo štirje Evropejci, kar je izizzvalo veselo iznenađenje nad uspehom mladega skakača. Njegovi krasni skoki so vzbudili pozornost filmskih operaterjev, ki so za ameriškimi največ snemali njegove.

Pri veslaških tekmah v četvercu so se Jugoslovani v izločilnem tekmovanju plasirali na tretje mesto, v isti skupini z Nemčijo, Ameriko, Francijo in Poljsko. Po startu so vodili malo pred Nemci Francozi, za njimi Poljaki, ne daleč za temi pa Jugoslovani in Amerikanci. Na 1000 m so Nemci prehiteli Francoze, na 1800 m so se pa Jugoslovani z energičnim zagonom otresli Amerikancev, prehiteli Poljake in osvojili tretje mesto. Prva Nemčija s 6.41.1, druga Francija 6.45, tretja Jugoslavija 6.50.2, četrta Amerika 6.50.5 in z istim časom kot peta Poljska.

V prvi grupi so se plasirali: Nizozemka 6.59, Brazilija 7.01.3, Japonska 7.01.6, Danska 7.04.3, Čehoslovaka 7.07.7, Švedska 7.21.5.

V drugi grupi je tekmovala Jugoslavija. V tretji grupi je prvo mesto osvojila Švica 6.41.9, drugo Italija 6.50.2, tretje Madžarska 6.50.8, četrta Japonska 6.59.8 in Belgija 7.08.5.

V plavanju so se vršili končni boji v štaleti 4 krat 200 m in 200 m prsno za dame. Izločilno in polfinalno tekmovalje bilo na 400 m prosto gospodje in 100 metrov hrbtno dame.

4 krat 200 m prosto finale

Japonci so v crawlu zmagali in izboljšali v času 8.51.5 svoj svetovni in olimpijski rekord (svetovni 8.52.2, olimpijski 8.58.4). Drugo mesto so osvojili Amerikanci s 9.13, tretje Madžari z 9.12.3, ki so postavili evropski rekord, sledijo Francija 9.18.2, Nemčija 9.19, Anglija 9.21.5, Kanada 9.27.5 in Švedska 9.37.5.

200 m prsno dame finale

Zmagala je Japonka Mayehata v času 3.03.6, druga Nemka Genenger 3.04.2 in tretja Danka Sörensen v času 3.07.8. Mala Sörensen vzbuja na olimpijadi ogromno zanimanje in jo nazivajo »olimpijsko čudo«, ker je s svojimi 11 leti dosegla tako presenetljive uspehe. Ima vse predpogoje, da postane s časoma svetovna rekorderka in ji že sedaj prorokujejo sijajno bodočnost in slavo.

400 m prosto polfinale

Tekmovali sta dve skupini. V prvi je zmagal Japonec Uto 4.48.4, za njim Amerikanec Flanagan 4.54.9 in Japonci Negami 4.55.4. V drugi skupini je zmagal svetovni rekorder Amerikanec Medica in Japonci Makino.

100 m hrbtno dame

Nov olimpijski rekord je dosegla Nizozemka Senil v času 1.16.6, druga Brunström (Danska), sledijo Frampton (Anglija), Stolte (Nemčija), Bridges (USA), Norton (Avstralija) in Kerneester (Nizozemka).

Jugoslovanski telovadci

so pri včerajšnjem tekmovalju osvojili peto mesto. V prvi skupini je Jugoslavija vodila s 598.366 točkami pred Madžarsko in Avstrijo. Proti večeru so se olimpijske telovadne tekme zaključile. Zmago so odnesli Nemci z zlato kolajno, drugo mesto so zavzeli Svirci s srebrno in tretje Finci bronasto kolajno. Četrtri so Čehoslovaki, peti Italijani in šesti Jugoslovani.

Angleški kralj na Rabu

Rab, 12. avg. Kraljevska jahta »Nahleen« je snoči ob 16.15 prispela v bližino Barbata in se tamkaj vsidrala. Kmalu nato je pristal na Rabu ob obali motorni čoln, iz katerega je izstopil angleški kralj Edvard VIII. v spremstvu treh dam in treh gospodov. Vsi so bili oblečeni v lahka, navadna poletna oblačila. Čeprav je prispel visoki gost čisto nepričakovano, se je takoj zbralo v pristanišču prebivalstvo Raba in velika množica tujcev, ki so ga navdušeno pozdravili. Vse mesto se je takoj okrasilo z državnimi zastavami. Spontane ovacije in nenavaden topel sprejem sta angleškega kralja presenetila in ga razveselila. Okrajnemu načelniku in svoji okolici je opetovano izrazil svoje zadovoljstvo s tako prisrčnim sprejemom. Obenem je angleški kralj prošil okr. načelnika naj bi se prebivalstvo razšilo in se vrnilo k svojim opravkom, kar se je takoj zgodilo.

Med neprestanim vzklikanjem je kralj Edvard

le mogla tudi ustregla. Saj odhaja osebni vlak iz Celja proti Mariboru ob pol desetih, nato pa šele ob 4. popoldne.

zapustil obalo in se s svojim spremstvom napotil v prvo glavno ulico Raba, nato pa je odšel na sprehajališče, kjer je ostal nekaj časa in užival prirodno lepoto naše obale in občudoval divno okolico.

Odtod se je vrnil v glavno ulico in stopil v neko trgovino, kjer je slekel srajco in poizkusil majico, nato pa poskusil drugo, ker se mu je dopadla, jo je kupil. Simpatični visoki potnik se je nato pojavil na ulici z majico čez roko in stopil tudi v druge trgovine. V neki trgovini je zahteval, naj mu pokažejo naše narodne noše. Ne da bi čakal, da mu jih pokažejo, je zagledal lutke v narodni noši in takoj kupil tri ter jih poklonil damam.

Cez nekaj časa se je Nj. Vel. kralj Edvard vrnil na obalo, kjer se je zahvalil okr. načelniku za pozornost in ga prošil, naj se zahvali prebivalstvu v njegovem imenu za izrazne simpatije in pozdrave. Okrog 18 se je motorni čoln z angleškim kraljem in njegovim spremstvom oddaljil od obale in odplul k jahti, ki je nocoj ostala v modrih vodah Raba, ni pa znano, kam bo krenila danes in katere kraje bo iznenadila in razveselila s svojim visokim gostom.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, sredo, 12. avgusta: Klara.
Jutri, četrtek, 13. avgusta: Hipolit in Kas.

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marjani trg 5. telefon 21-15; mr. Kural, Gosposvetska cesta 10; mr. Bohinc ded., Rimska cesta 31.

Zveza za tujski promet v Sloveniji nam sporoča: Odobrena je četrtinska vožnja po naših železnih udeležencem sestanka Stalnega odbora mednarodne federacije geometrov v Beogradu od 31. avgusta do 5. septembra. Ta popust je dovoljen tudi za razne ekscurzije, ki se bodo priredile po sestanku. Popust velja od 25. avgusta do 3. septembra za potovanje na sestanek in za ekscurzije od 6. do 13. septembra, a za povratek od 5. do 30. septembra t. l. — Nadalje je dovoljena polovična vožnja udeležencem proslave mesta Subotice, ki bo od 14. do 16. avgusta. Popust velja od 12. do 16. avgusta za potovanje tja in do 18. avgusta za povratek.

23. avgusta izlet v Postojnsko jamo. Do 19. avgusta nam pošljite točen naslov, poklic, rojstne podatke, ime očeta in 140 Din na naslov: »Po božjem svetu«, Ljubljana, Wolfova ulica 1.

Socialni in pedagoški tečaj za srednješolske učitelje se bo vršil v Ljubljani od 17. do 20. avgusta t. l. v predavalnici mineraloškega inštituta na univerzi. Tečaj prireja kr. banska uprava. Vsak dopoldne se bo vršilo dvojno predavanje iz sociologije po naslednjem redu: prvo predavanje ob osmih, nato diskusija; drugo predavanje ob desetih, nato diskusija. Predaval bo vseučiliški profesor in minister v p. dr. Andrej Gosar. Predavanja bodo obsegala v glavnem: splošne pojme iz sociologije, razne načine rešitve socialnega vprašanja, zlasti komunizem in fašizem, oziroma narodni socializem, vprašanje brezposelnosti s posebnim ozirom na brezposelnost inteligence. Podrobni načrti za predavanja so bili razposlani vsem ravnateljstvom iz koncem aprila t. l. Popoldnevi se bodo porabili takole: dne 17. avgusta bo predaval vseuč. prof. dr. K. Ozvald o šolstvu v Nemčiji, ki ga je letos proučeval dalje časa po raznih kulturnih središčih Nemčije. Dne 18. avgusta bo predavanje o šolstvu na Češkoslovaškem; predaval bo prof. G. Šilih, ki se je udeležil letošnje poučne ekscurzije pedagogov na Češkoslovaško. Začetek vsakokrat ob 16. Popoldne dne 19. avgusta bo rezervirano za ljubljansko sekcijo Jugoslovanskega profesorjskega društva in bo posvečeno razgovoru o različnih stanovitvskih vprašanjih. Dne 20. avgusta opoldne se tečaj zaključuje. — Iz ljubljanskega udeleženci bodo lahko dobili stanovanje po 10 Din na dan v Akademskem kolegiu v Kolodvorski ulici, enako tudi v Akademskem domu sv. Cirila v Strelški ulici, kjer jim bo tudi na razpolago vsa prehrana (zajtrk, kosilo in večerja) po 15 Din na dan. — Kralj. banska uprava je priredila ta tečaj, ker se zaveda, kako potrebno je, da je vsak vzgojitelj naše bodoče inteligence kar najbolje poučen o vprašanjih, ki danes gibljejo svet, in priporočam, čim večjo udeležbo vsem srednješolskim učiteljem.

Sončna Dalmacija vabil Naš lanski izlet po Dalmaciji s romanjem v Sinj je nadvse lepo izpeljal. Letos gremo dvakrat: 24.—29. avgusta in 21.—26. sept. Ne zamudite prelepega potovanja! Pošlani pošto po pošti. »Po božjem svetu«, Ljubljana, Wolfova ulica 1.

Popravni izpiti. Nov učni tečaj se odpre na ljudski šoli v Sp. Šiški, Gasilska ulica. Namenjen je onim dijakom srednjih in meščanskih šol, ki se dosedaj še niso dovolj pripravili, bodisi zaradi bolezni ali drugega vzroka. Poučevalo se bo dnevno od 8. do 12. ure. Vpis in informacije istočasno.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Sreda, 12. avgusta: 12.00 Slovenska narodna in umelna pesem (vokal) 12.45 Poročila, vreme: 13.00 Čas, spored, obvestila 13.15 Vse morda, kar kdo hoče (ploga) 14.00 Vreme, borba 19.00 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila 19.20 Nacionalna ura: Borba za vrnitev sveta (g. dr. Valtjer Bohinec) 20.10 Otroci otrokom — pesnice in recitacije 20.30 Pevski koncert 21.00 Majke Lovčeve s spremljevanjem Radijskega orkestra 22.00 Čas, vreme, poročila, spored 22.30 Prenos iz Parkhotela na Bledu, pesna glasba ork. Erich Herse.

Drugi programi

SREDA, 12. avgusta. Beograd I: 19.30 Sonata g-mol za čelo in klavir (zg. Mokranjac in Slatin) 22.00 Prenos reportaže z berlinske olimpijade — Beograd II: 19.30 Predavanje: Svečanost v Verdunu (Dragan Aleksić) — Zagreb: 22.30 Plesna glasba — Dunaj: 21.00 Pevski koncert 22.10 Orgelski koncert 23.15 Plesna glasba — Deutschlandsender: 20.45 Orkester in zbor — Budimpešta: 18.30 Vokalni koncert 20.10 Prenos koncerta iz živalskega vrta 23.00 Jazz-orkester — Milano: 20.40 Orkester in zbor 23.00 Jazz-orkester — Rim: 21.30 Simfonični koncert — Praga: 20.45 Zvočne slike, Radio-orkester — Varšava: 21.00 Koncert Chopinovih

Poskušen vlom

v občinski urad

Maribor, 11. avgusta.

V občinski urad v Zg. Sv. Kungoti je snoči skušal vlomiti neznan vlomilec. Prebiti je skušal zid, da bi tako prišel v notranjost pisarne, v kateri se je nahajala blagajna z večjo vsoto denarja. Vlomilec je gotovo vedel, da se v pisarni nahaja denar, ker se sicer ne bi lotil takega dela. K sreči se je vsled šuma prebudila stranka, ki stanuje v občinski hiši ter vlomilca prepodila. Vlomilca dosedaj še niso našli.

Zaposlenost napreduje

Ljubljana, 12. avgusta.

Iz poročila OUZD za mesec julij posnemamo zanimivo ugotovitev, da število zavarovanih delavcev napreduje v onem tempu, kakor smo ga bili vajeni pred pričetkom svetovne gospodarske krize, to je pred letom 1930. Naša gospodarska delavnost se nahaja v najpovolnejši konjunkturi. Ta ugotovitev je v ozirom na naše razmere vsekakor zelo pomembna. V času razrivanja razmer mora delavsko pomagati ljudstvu samo obrok denarja, ki nastane najbolj tedaj, kadar se kolikor mogoče zmanjša brezposelnost. Z novimi javnimi deli je država zaposlila nič manj kakor okrog 50.000 delavcev, kar se seveda mora poznati v našem javnem gospodarskem življenju.

Se važnejša je ugotovitev, da se zboljšuje ne samo zaposlenost, marveč tudi delavske mezde. Ustavitelj delavskih mezd je gotovo ugodna posledica delavske borbe in samopomoči, po kateri so v zadnjem času posegali. Poleg tega je na ureditev delavskih mezd vplivalo tudi posredovanje ministra za socialno politiko in narodno zdravje ob priliki spora med gradbenim delavstvom in podjetniki v Beogradu.

Kljub napredovanju zaposlenosti in delavskih plač pa odstotek bolnikov ne pada, ampak celo na-

Četrta milijona gledalcev

pri olimpijskih igrah v Berlinu!

Berlin, avgusta.

Berlinska olimpijada je danes dosegla svoj višek. Od jutra do večera so se vršila na najrazličnejših krajih tekmovanja. Nemogoče je oceniti, koliko hisočev je danes prisostvovalo igram. V ludoatletskem stadionu je bilo govelo čez 110.000 gledalcev, v plavalnem 20.000, na igrišču za polo 50.000, v kolesarskem stadionu 10.000. Zasedena so bila tudi igrišča za hokej in nogomet, nepregledne množice so prisostvovala kakaj tekmam. — Ne pretiravam, če cenim, da je današnji olimpijski program v Berlinu privabil okrog četrta milijona gledalcev.

Kot atrakcija se vrši nocoj umetno drsanje in hokej na ledu v Sportpalastu. Berlinska olimpijada je dosegla svoj višek.

V koloni, ki se vali proti stadionu.

Dasi se vršijo skoraj vse tekme na državnem športnem polju in dasi se včasih tekem ene same ure pripelja na ogromne tribune do 100.000 ljudi, vendar ni opaziti nobenih prometnih težkoč. Ze mnogo mesecev pred olimpijado so Nemci razširili kolodvorje krog stadiona, kamor hite kolone vlakov podzemne in nadzemne železnice, kolone omnibusov in posebni vlaki cestne železnice. Pred vsak kolodvor so postavili veliko število blagin.

Ko se pripeljejo na postajo »Stadion« ali »Reichssporfeld« in ko se uvrstijo v kolone polnikov, ki gredo k tekmam, morate samo hite in poslušati navodila, ki se širijo po zvočnikih:

Najhitrejši so Japonci, najhitrejšje Nizozemke

Berlin, 9. avgusta 1936.

Danes so odpotovali Slovenci, ki so prišli s SK Planino v Nemčijo, v Hamburg. Le redki so ostali v Berlinu, da prisostvojuje olimpijskim tekmam.

Usoda Wilfana vam je gotovo že znana. Včeraj je nastopil v 7. predteku, postavil je na 100 m prosto nov jugoslov. rekord in je bil prvi. Tudi v semifinali je igral odlično, na obratu je bil drugi, na cilju peti. Toda, na žalost so uradne osebnosti ugotovile drugače:

1. Jusa, Japonska, 57,5 (nov olimpijski rekord);
2. Arai, Japonska, 57,9;
3. Lindgren, Amerika, 58,7;
4. Highland, Amerika, 59,4;
5. Kendall, Avstralija, 59,9;
6. Heibel, Nemčija, 1:00,3.

Wilfan je torej izpadel. To je škoda, dasi moramo biti ponosni, da je prišel v semifinale. Bilo bi iluzorno misliti, da bi Wilfan lahko prinesel kakšno točko v finalu. Njegov čas iz predteka, ki je uradno ugotovljen, je 1:00,6, s katerim bi bil v prvem semfinalu šest, v drugem pa sedmi. Torej je samo 5+6 plavačev hitrejših od Wilfana — ali z drugimi besedami Wilfan je v krawlu na 100 m 12. plavač na svetu!

2. dan v plavalnem stadionu.

Danes dopoldne se je vršilo drugo izločilno tekmovanje deklet v plavanju na 200 m prsno. Po doseženih rezultatih sodeč se bodo borile za zlato kolajno samo dve: Japonska Machata in Nemka Genegerjeva. Obe sta plavali danes pod olimpijskim rekordom. Čas Machate je 3:03,1, čas Genegerjeve pa 3:02,8.

Nepričakovana zmaga Csika.

Ne ve se še točno, katera je med ženskami najhitrejša v crawlju na 100 m. Na semfinalnih tekmah je tekmovalo danes 16 deklet. Osem najboljših bo prišlo v finale. Te so: tri Nizozemke, Mastenbroek, Wagner in Den Ouden, — Nemka Arendt, Argentinjanka Campbell in dve Američanke — Mc Kean in Rawls. Najboljši čas je dosegla danes Mastenbroekova 1:06,4, vendar je Argentinjanka Campbellova samo za 2 desetinke sekunde slabša.

Grobna tišina je zavladala v stadionu, ko so stopili na startna mesta gospodje, kakor: Fick, Csik, Fischer itd. 20.000 ljudi je čutilo, da se bo sedajle izvajala borba v napoluprimerični točki plavanja. Na sporedu je bilo plavanje na 100 m prosto.

Tekmovalci so bili zamišljeni. Skromno so stali vsak pred svojim kamnom. Nikdo ni govoril, najprej se je obrnil na desno. Bog ve, na kaj so mislili. Bili so trije, vsi odlični, vsi kandidati za prvo mesto.

Ko je počila startna pištola, smo videli najprej 7 krasnih postav v bliskovitem vodoravnem skoku, nato se je voda zapenila. 7 moč je plavalo s peklensko hitrostjo v skoraj poravnani vrsti. Najmehkeje je bilo delo Japoncev, najboljši start je imel Nemec Fischer. Cuj se samo enakomerno šumenje vode, vidijo se beli valovi nad nogami, vidijo se oke, ki veslajo z največjo hitrostjo. Na obratu je prvi Csik, drugi Japonec Jusa. Madžari začno navijati, kričijo in tulijo, hite proti cilju. Se vedno vodi Csik! Hipno mi je nepričljivo, zakaj moje simpatije so na strani krepkih Japoncev.

Csik je prvi! Navdušenje je nepopisno. Morda v stadionu ni več kot 3000 Madžarov, vendar jih je slišati, kakor da bi bili vsi nad zmago presrečni. Med tem, ko Csiku čestitajo in ga fotografirajo, sta v vodi še vedno dva Japonca Arai in Jusa. Resno se gledata, kakor da ne razumejo, kakor da ne verujeta.

Rezultati: 1. Csik, Madžarska, 57,6; 2. Jusa, Japonska 57,9; 3. Arai, Japonska, 58,0; 4. Taguchi, Japonska, 58,1; 5. Fischer, Nemčija, 59,3; 6. Fick, Amerika, 59,7; 7. Lindgren, Amerika, 59,9.

Domislate, 7 moč je plavalo po eno minuto, dva sta plavala pod olimpijskim rekordom, Fick je bil šele 6! Kie so časi, ko sta Weissmüller in Madisonova zmagovala kakor da je crawl monopol Amerike!

Zakaj smo izgubili waterpolo proti Angležem!

Ko so se v berlinskem stadionu pojavili naši zagoreli waterpolisti, je med gledalci zašumelo: »Die Jugoslawen sind da!« Waterpolisti so napravili povsem dober vtis in so prilegnili nase mnogo pozornosti.

Tak ob bazenu so se zbrali jugoslovanski navijači: videli smo gg. dr. Hadžija in Simovića,

preduje — v sorazmerju z povečanjem števila zavarovancev. To je znak, da zdravstvene razmere našega delavstva niso takšne, kakršne bi morale biti. Saj poznamo delavska stanovanja in sploh njih oskrbo. Pri tem se ne moremo čuditi, če so taka stanovanja obremenjena tudi najboljši pospeševalci raznih bolezni.

»Prosimo, stopite hitro, zakaj mnogo jih je za vami, ki bi hoteli priti pravočasno.« Vsi dohodi in izhodi so urjeni tako, da je vsaka gneča izključena.

Brez vstopnice na plavalnih tekmah.

Medtem, ko sem se vsak dan doslej mudil v plavalnem stadionu in motril treninga renomiranih plavčev, sem danes, na prvi dan tekem, ostal zunaj. Gospod, ki bi mi moral prinesiti vstopnico, me in našel in jaz ne njega. Kljub temu sem prisostvoval tekmam. Nisem videl bazena, niti plavačev pač pa sem poslušal navijanje in kričanje in bral rezultate na visoki plošči. Situacija mi je bila vselej jasna. Če so Nemci samo ploskali, tedaj sem vedel, da njihov tekmovalac dobro plava in da zanj ni nevarnosti, da bi izpadel. Če so kričali, je bilo to znamenje, da mu je nekdo hudo blizu. Če se je slišalo žvižganje, sem razumel, da Amerikanci slave Ficka ali Lindgrenu. Če je 20.000 glava množica mirovala, je bilo znamenje, da zmagojuje Japonci.

V sedmem predteku je nastopil Draško Wilfan. V resnici je bilo težko to tekmo samo »poslušati«. Ko sem čital na ploči 1. Wilfan, Jugoslawien 1:00,6, sem se oddahnil in odšel.

Ko smo se danes dopoldne peljali v mesto, da položimo venec na grob neznane junaka, smo srečali prve Slovence, ki so prišli v Berlin s posebnim vlakom SK Planine. Bili so dobro razpoloženi in so z radovednostjo sprejemali prve vtise tretjega carstva.

bivšega trenerja linije Deulza v družbi g. Stergarja, filmskega igralca Petrovića in druge.

Igro je otvoril hitri Ciganović, ki je kmalu prodl do angleškega gola, toda brez uspeha. Sledil je proinapad, strel na gol, ki ga je Mihovilić odbil, toda kakor nalašč jo je dobil v roke Anglež Mitchell, ki je postavil rezultat 1 : 0. Naši igrajo močno nervozno, dasi postrvalno. To, kar so pri Angležih mirni živci premišljena taktika, to je na naši strani temperament, hitrost in levja borbenost. Angleži so v premoči, Sulton presneti Mihovilića s skoraj neubranljivim strelom.

Kmalu za tem se naše moštvo iztrezni. Roje izkoristi prvo zrela priliko za strel in uspe. Rezultat je 2 : 1 za Angleže. Za tem je Roje zaradi faula izključen in Sulton poveča rezultat na 3 : 1. Po krasni kombinaciji Bonacić—Ciganović sledi najefektniji gol in kmalu za tem uspe Bonacić še enkrat in iznači na 3:2.

V drugem polčasu je takoj v začetku izključen Cvičić. Naši igrajo s 6 možmi in se nadvse postrvalno in uspešno upirajo. Mihovilić ubrani povsem najzrejšje šanse, Ciganović uspe celo z resnim napadom, vendar konča žoga v autu. Šele po daljšem naporu se posreči Sulton, da doseže odločilen gol. Naši imajo samo še dve minute časa, da izenačijo. Morda se preveč zavedajo naglice in igrajo brez glave. Sodnik zažvižga in napeta igra dveh enakih moštev je bila zaključena z zmago Angležev. Tekmo je sodil nemški sodnik Bencke.

TRENER ERNEST MÜLLER O JUGOSLOVAN-SKEM MOSTVU

Vaš sootrudnik je takoj po igri zaprosil uglednega nemškega igralca strokovniaka E. Müllerja za izjavo »Slovenec«. G. Müller se je izrazil takole: »Tekma me je navdušila. Vaši fanje igrajo temperamentno in hitro. Imponira mi njihova borbenost. Le škoda, da se dolgo niso znašli in še bolj škoda, da sta bila Roje in pozneje Cvičić izključena. Nima smisla kršiti pravila tako, da sodnik to opazi. Če ne bi bilo izključitev, tedaj bi sedajle proslavljali zmogo.«

D. Ulaga.

Pfenning se je ubil pred očmi 8 plezalcev

Ljubljana, 12. avgusta.

Poročali smo že o nesreči, ki se je pripetila v nedeljo v severni triglaviški steni. Sedaj doznavamo o tej nesreči še sledeče podrobnosti:

Skupina Celovčanov, ki so se podali v steno, je štela šest članov. Dva od teh sta krenila v steno skupno s štirimi jeseniškimi Skalasi, ki so ju počakali pod steno. Ta skupina je prelezla steno v bavorski steni, dočim so ostali štirje Avstrijci, med katerimi sta bila tudi Pfenning in Schwarz, lezli v nemški smeri. Zadnji štirje so plezali v dveh skupinah po dva in dva. V prvi od obeh skupin je plezal Pfenning, za njim pa Schwarz. Ko je Pfenning prišel še neposredno pod rob in ko je imel iz stene do roba le še nekaj metrov, je smer malo zgrešil ter prišel v nek previs, katerega je hotel prelesti na ta način, da je stopil razkoračeno: z eno nogo je stal še na mestu, kamor je prišel, drugo nogo pa je slegnil preko previsa. Tudi z rokama je napravil isto, tako da je stal nad previsom z razkoračenima nogama in z raztegnjenima rokama. Iz tega položaja ni mogel ne naprej ne nazaj. Ostala skupina, tako štirih Jeseničanov in obeh Celovčanov, ki sta bila z njim, kakor tudi ostala dva, ki sta bila pod Pfenningom in Schwarzom, je z napetostjo opazovala, kaj bo Pfenning naredil, da se potegne iz nevarnega

† Tonetu Prešernu v slovo

Sv. Ana v Slov. gor., 9. avgusta.

Globoka žalost je zavladala med farani, ko je v petek popoldne, 7. t. m., zaplapolala na tukajšnji ljudski šoli črna zastava in ko smo zaslišali tužni glas zvonov od farne cerkve pri Sv. Ani. Iz Kosovske Mitrice je prispela brzjavna vest, da je v Uruševu na orožnih vajah nenadoma po kratki mučni bolezni umrl učitelj-narednik Anton Prešeren, ki je bil meseca maja t. l. šele nameščen k Sv. Ani v Slov. gorah.

Dragi Tone! Meseca maja smo te z veseljem sprejeli v svojo sredo v prekrasne Slov. gorice z veseljem upanjem, da boš učitelj, kakršnih si naše ljudstvo želi, in kar si nam tudi bil v tej kratki dobi delovanja. Pridobil si si ugled in spoštovanje med ljudstvom, saj si bil globoko veren in vnet naš pristaš na orožnih vajah nenadoma po kratki mučni bolezni umrl učitelj-narednik Anton Prešeren, ki je bil meseca maja t. l. šele nameščen k Sv. Ani v Slov. gorah.

Šmarnica po Slov. gorah

Slovenske gorice so svetovno znane po svoji vinorodni trti, ki vsako leto zelo dobro uspeva, po tej pokrajini nizkih hribov. Posebno ob vročih letih je pridelek zelo dober. Ko je letos grozdič žlahtnih vrst zaradi neke bolezni, ki se je nenadoma pojavila, odpadlo, je le še šmarnica edina, na kateri se bolezni ni pojavila. Šmarnica je pogosto nasajena v zgornjem in srednjem delu Slovenskih goric, v Ljutomerko-ormoških gorah je ni. Nasadili so jo kmetje po vojni in je v začetku bila zelo na višku. Tudi drago so jo prodajali. Po l. 1928. pa je bil uvoz šmarnice ustavljen zaradi neštetihi slabih lastnosti, in tudi zaradi drugih boljših vin, vinogradniki šmarnice niso mogli prodati, ker so bili trgovci prepričani, da primešavajo nekaj slabšega. Šmarnica uspeva dobro, če jo le malo obdelujejo in raste zelo bujno, obrodí pa tako, da se trstje lomi od teže. Vino te vrste ima silovito moč. Po Slovenskih gorah je šmarnica doslej povzročila mnogo ubojev, nesreč itd., ker jo prebivalstvo vso popije doma, to pa zato, ker je ne more prodati zaradi te slabe lastnosti. Šmarnico bi bilo treba temeljito odstranjevati s tem, da bi jo precepeljvali na druge vrste. Za domačo uporabo pa primešavali polovico vode. To bi bilo najprimernejše vino. S tem bi izostalo mnogo gorja, ki ga je povzročil doslej ta divjak, ki je nevaren tudi za zdravje, predvsem pri mladini. Imamo dovolj dokazov v Slovenskih gorah, da je zaradi močnega zažvižavanja ponekod mladina duševno bolna. Vinogradništvo Slovenskih goric pa bo zopet pričelo napredovati, ker se bo s tem oživela vinska trgovina, ko vinogradniki ne bodo primešavali tega vina k žlahtnim vrstam. Zato naj bi se oblasti zopet pričele zanimati, kakor so se prejšnja leta.

Postavljalcem spomenikov kralju Aleksandru

Beograd, 11. avgusta. AA. Prosvetno ministrstvo, odsek za umetnost in književnost opozarja odbore za postavitev spomenika blagopokojnemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju na vsem ozemlju kraljevine Jugoslavije, da so po okrožnici notranjega ministrstva št. 1131 od 26. junija 1936 dolžni poslati ministrstvu prosvete, odseku za umetnost in književnost v prehodno odobritev načrt oziroma lik ali v skrajnem slučaju samo fotografijo lika, ne pa zahtevati dovoljenje za postavitev že izsklesanega ali vlitga spomenika in s tem postaviti državne oblasti pred gotovo dejstvo. Na ta način se odbrži izpostavljanje nevarnosti, da jim zapade denar, ki so ga zbrali med ljudstvom, ker bo to ministrstvo prisiljeno, da že vlit in postavljene slabe spomenike prepove in odstrani.

Naročajte „Slov. dom“!

položaja. Toda predno je kdo kaj slutil, je Pfenning omahnil v globino in potegnil za seboj še tovariša.

Zakaj je prav za prav omahnil, bo ostala seveda tajna. Verjetno je, da mu je otrpnila ena noga ali roka, ker se je kakih pet minut krčevito držal nad skalovjem. Morda ga je prijel tudi krč.

Kakor rečeno, je ves prizor gledalo osem plezalcev, ki pa seveda pri najboljši volji nesreče niso mogli preprečiti.

Truplo pokojnega Pfenninga so včeraj dopoldne pripeljali v Mojstrano, kamor je prispel tudi oče. Ko so pripeljali kretu v Mojstrano, jo je blagoslovil dovski župnik g. Pečarič. Pogreb je bil nato ob petih popoldne. Pogreba se je udeležilo poleg domačih planincev in avstrijskih letoviščarjev, ki so v velikem številu prispeli v Dovje, tudi velika skupina planincev iz Celovca s predsednikom planinskega društva »Bergsteiger« dr. Poschingerjem na čelu. Pogreb je bil izredno ganljiv: govoril je v imenu naših planincev Miha Čop, v imenu celovških pa nek pokojnikov prijatelj. Oče Pfenningov pa je vzel s krste šopek planinskih rož, da jih kot zadnji pozdrav ponese materi in svojem, ki niso mogli k pogrebu.

Zagrebski grobarji stavkajo

Zagreb je imel v nedeljo svojevrstno senzacijo. Grobarji na mestnem pokopališču na Mirogoju so nenadno stopili v stavko in niso hoteli več pokopavati mrtvecev. Zato se tudi ni mogel o pravem času izvršiti noben pogreb. Ti grobarji so dalje časa zahtevali od mestne uprave, da jim dovoli vsako nedeljo prost dan, da takrat ne bodo niti spremljali mrličev, niti kopali jam. Občinski možje pa so bili mnenja, da je ta zahteva grobarjev vse preveč dalekosežna in so se postavili na stališče, da morejo vsi drugi delavci imeti prosto nedeljo, le za pokopavanje tega ne morejo dovoliti. Kajti ljudje umirajo tudi v petek in soboto in jih je na vsak način treba pokopavati v nedeljo. Pač pa je prepusila občina upravi pokopališča, da uredi to vprašanje z grobarji na ta način, da se bodo delno v zapovrstnem redu v nedeljah vrstili z dopustom. Odločila pa je občinska uprava zraven tega, da tista partija grobarjev, ki v nedeljo ne dela, za ta dan tudi ne dobi plačila. Grobarji so seveda tako odločitev odklonili in zahtevali, da se jim vsaka tako prosta nedelja plača. Zato so že v nedeljo kar na tihem stopili v stavko in pustili mrtvece, ki so bili določeni za pokop v tem

dnevu v mrtvašnici. Občina je bila prisiljena, da v tem pogledu naredi red in je ponudila grobarjem srednjo mero, da bodo delali vsako nedeljo le dopoldne, popoldne pa bodo imeli prosti čas. Društvo grobarjev tega predloga občinske uprave še ni sprejelo in tako traja štrajk dalje.

Če tulijo sirene...

Ljubljana, 12. avgusta.

Danes kmalu po sedmi uri jutraj se je oglasila sirena v neki tovarni. Malo neobičajen je bil pisk, ker je bil daljši kakor navadno. Stvar je postala ljudem sumljiva... Končno je sirena utihnila, a se je kmalu oglasila druga. Ljudje so se ustavljali, namah so bili v skupinah: že zopet nesreča, ogenj ali kaj drugega; letos pa je res pravo leto nesreč; kam bomo prišli! — Eden od radovednejšev pa je medtem skočil k telefonu, zavrtel številko rešitve postaje in je bil prepričan, da bo lahko v naslednjem trenutku že dirjal v smer, kjer je prišlo do nesreče. Pa je prišel čisto počasi nazaj: v mestu so preizkušali sirene...

Vremenski preroki vseh vrst

Kmet zaupa največ izkustvu

Preprosti človek kaj malo ve o tem, kako nam naši moderni vremenski preroki napovedujejo dan za danem po časopisju ali po radiu vreme. Marsikdo si misli, ko sliši vremensko napoved, da biti vremenski napovedovalec ni prav posebno težavna stvar in da se približno napoveduje tako, kakor delajo to po nekaterih krajih starejši ljudje, ki se za oni kraj — nočemo jim odrekati tega izkustva — prav dobro razumejo na vreme in ga vsaj za dotični kraj večkrat bolje napovedo za drugi dan, kakor pa najmodernejši vremenski napovedovalec. Za tega preprostega človeka, ki živi na gotovem koščku zemlje, s katerega se le redkokdaj vsaj za dalj časa seli, je pač dovolj, če ve, kakšno bo vsaj za nekaj ur pozneje vreme, ker že po tem lahko uravna v glavnem svoje delo kjerkoli, na polju ali drugod. Naš kmet točno ve, kakšen veter je za njegov kraj ugoden in kakšen mu prinaša dež ali celo nevihte; dobro ve tudi presoditi, kdaj se mu ni treba ničesar bati in gre lahko brez skrbi na delo na polje, ki ni navezano samo na en dan. Stalno opazovanje dan za dnem na enem kraju mu da že toliko izkušnje, da se le redko kdaj zmoti, kakšno bo vreme prihodnji dan. Gorenjski kmet pod Karavankami dobro ve, da ni dober vremenski znak, če ima Dobrča »kapos«, ve pa tudi, da ne pomeni nič dobrega jutranja megla nad Savo, ali to, da se le preveč sliši piskanje vlaka od juga. Poslušajo celo glas zvonov in po njem napovedujejo vreme. — To pa je še samo nekaj primerov za to primitivno napovedovanje vremena, ki dostikrat vseeno drži bolje za dotični majhni okoliš, kakor katerakoli časopisna ali radio-vremenska napoved. Kmetje so tako gotovi v svojem vremenskem napovedovanju, da se dostikrat sliši iz njihovih ust pravo zasmehovanje časopisnih vremenskih napovedi.

Težave in vrednost napovedovanja

Kakor pa je malo znano našemu človeku na deželi in morda tudi drugod, na kak način nastajajo kratka in s tako gotovostjo postavljena vremenska poročila v časopisju, vendar je ta znanstvena panoga vremenslovcev toliko zanimiva in toliko pomembna, da je morda sedaj še ne moremo prav preceniti, kakor zasluži. Ona ne vidi pred seboj le majhnega dela kake pokrajine, ne opazuje zračnih razmer samo na tem kraju in samo za ta kraj — vsekakor bi bilo to mnogo lažje, toda manj zanesljivo, ker je pri daljnovidnejšem napovedovanju vremena treba imeti pred očmi večje pokrajine, cele zemeljske celine in morske predele. Le to nam omogoči napovedovanje vremena za vsaj nekaj daljšo dobo kot na določenem majhnem koščku zemlje, kjer so mogoča vedno nepričakovana iznenadenja zaradi nepoznanja vremenskih razmer, ki vladajo morda celo v neposrednji sosesčini. Premalo se še v dno posveča pozornost tej stvari, ki skuša človeku prihraniti marsikako neprijetno iznenadenje zaradi nepredvidenih vremenskih razmer, ki hoče kmetu odzvati skrb, kaj bo, če začne s tem ali onim delom na polju ali drugod, potniku, ki gre za daljšo dobo od doma, dati priložnost, da si za svoje potovanje izbere čas, ko bo lahko potoval ob lepem vremenu, našemu meščanu, da si bo lahko izbral svoj poletni oddih v sončnih dneh, kamorkoli se bo odločil za čas počitnic itd.

Tehnika - pomočnik

Kakor je že skoraj vsakdo lahko opazil in tudi celo morda poizkusil na svoji koži, današnje vremenske napovedi še vedno niso popolnoma zanesljive in dostikrat prekrizajo načrte temu ali onemu. Vsa jeza nad tem pa bi morala pasti na račun dejstva, da danes veda vremenslovca posebno napovedovanja, še ni dosegla zadostne zanesljivosti, čeprav je napravila velik korak naprej, vsaj, lahko rečemo, v zadnjem času.

Na podlagi česa pa se prav za prav napoveduje vreme? Vso zemljo naenkrat nam je pač še nemogoče opazovati in se v hipu seznaniti z vremenskimi razmerami, ki vladajo na njej. To bi bilo res najlepše, najhitrejše in najzanesljivejše. Ker pa zemlja ni tako majhna, da bi jo bilo mogoče zajeti naenkrat s svojim pogledom, je treba pač izbrati počasnejšo pot, namreč zbirati podatke o vremenskih razmerah iz posameznih dežel. — Treba je upoštevati toploto na najrazličnejših zemeljskih odsekih, meriti zračni pritisk, smer in silo vetrov, oblačnost itd. Vse to pa seveda opravljajo posebne priprave tako rekoč že kar avtomatsko, pa kljub temu zbiranje podatkov naleti dostikrat in na mnogih krajih na precejšnje težave. Vsa ta poročila iz raznih krajev zbirajo vremenski

osrednji uradi, ki na podlagi njih delajo vremenske karte za dotični dan. Vremensko stanje tega dne primerjajo z onim od prejšnjih dni in iz tega sklepajo za prihodnji dan. Z danes, kljub temu, da to prerokovanje, če ga smemo tako imenovati, ni najzanesljivejše, lahko rečemo, da je verjetnost pravilne vremenske napovedi nad 80 odstotka. To velja vsaj za tiste kraje, ki leže na področju dotične vremenske centrale, ki tudi od teh krajev dobiva svoja vremenska poročila od tamošnjih vremenskih opazovalnic.

Danes, ko je tehnika že toliko napredovala, je prinesla precejšnje olajšanje tudi v to vremenslovno znanost. Poročila s posameznih vremenskih postaj danes skoraj vsepovsod prinašajo že brezžično, kar je gotovo velika pridobitev za pravočasno vremensko napovedovanje. Če bi namreč poročila prihajala prepozno, bi taka vremenska »napoved« ne bila več napoved, pač pa samo poročilo o vremenu, ki je že bilo in ki je morda marsikoga že pošteno iznenadilo.

Napoved kar za 10 dni

Še predno pa se je napovedovanje vremena za en sam dan naprej izpolnilo do zadovoljive višine, se je že porodila druga, še drznejša misel, kako bi prišli do vremenske napovedi za daljšo dobo, vsaj za kakih deset dni. Taka napovedovanja tudi že večkrat čitamo po časopisih, vendar še daleč ne dosežajo tiste točnosti in verjetnosti, kakor napovedi za en sam dan. To je čisto razumljivo, saj je v desetih dneh možno pač mnogo več nepredvidenih vremenskih »muh«, kakor pa v krajši dobi, kakršna je doba 24 ur. Napovedovanje za daljšo dobo naprej ne sloni samo na številkah, ki so bile poslano od vremenskih postaj v centralo, in tudi ne samo na onih zračnih pojavih, ki pridejo v poštev pri napovedovanju vremena za prihodnji dan. Vremenska opazovanja morajo za takšno napovedovanje segati dlje. Vsaka zračna sprememba je toliko komplicirana, da ji je težko priti v vsem do dna. Koliko težje je šele, če opazujemo različne vremenske pojave na vseh koncih naše zemlje istočasno, da moremo iz njih ustvariti vsaj približno sliko vremenskega stanja in nagnjenost k tej ali oni spremembi. Ako hočemo napovedovati vreme za daljšo dobo, komaj nekoliko zadostujejo podatki, ki smo jih dobili v teku dolgih 40 let pri

milijonskih opazovanjih, ki so bila izvršena na ogromnem zemeljskem prostoru od vzhodne ameriške obale do Moskve na vzhodu in od severne afriške obale do meja polarnega morja. Če so znanstveniki zasledovali vremenske podatke od tega velikankega ozemlja v dolgi dobi 40 let, potem gotovo ne bo nihče dejal, da je bil ves ta trud zaman. Gotovo je, da je bila tolikoletna požrtvovalnost teh vremenskih raziskovalcev nagrada s precejšnjim uspehom, in da že lahko verjamemo brez strahu več njim, kakor pa navadnim vremenskimi »prerokom«, ki se tolikokrat ponašajo s svojimi napovedmi, na katere so ponosni le radi tega, ker so slučajno res kdaj precej natančno uganili, kakšno bo vreme. Vsakega izmed nas je prav gotovo že kdaj prevzel ta ponos.

Vzroki izven zemlje

Mnogo se bavijo učenjaki tudi s tem, če ni morda naše vreme v kakšni zvezi tudi s pojavi, ki se ne odigravajo na naši zemlji sami ali v njenem ozračju, ampak tudi z onimi, ki so doma zunaj nekje v svetovju, morda v spremembah, ki nastajajo okoli sonca v obliki peg ali v čem drugem. Najbrž bo tudi nekaj na tem, da bomo morali iti iskati vzrokov za to ali ono vremensko spremembo, ki si jo še ne znamo razložiti, ven z naše zemlje v svetovje. V nekih gotovih dobah res nastopajo vremenski pojavi, ki se pojavljajo v določenem redu in je gotovo vsaj upravičena slutnja, če iščemo vzroke zanje zunaj naše zemlje.

Človek je res neugnan

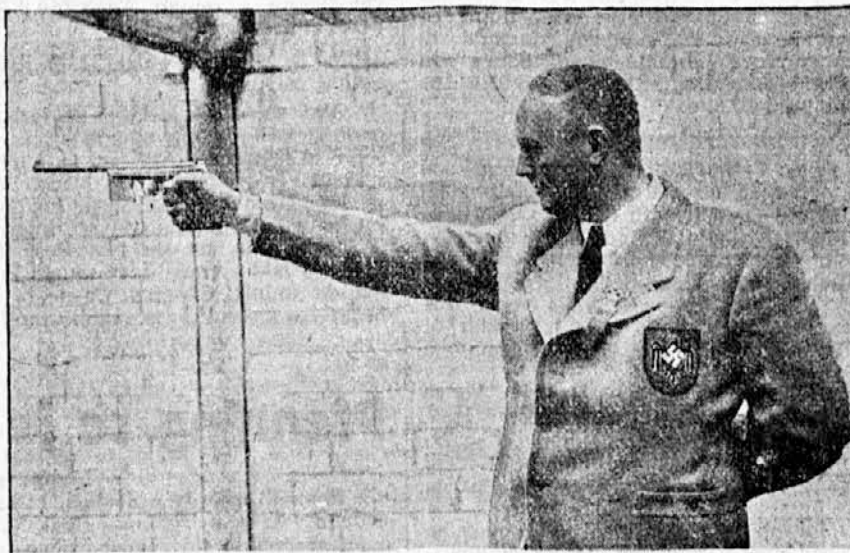
Pojavila se je pa še bolj drzna misel, kako bi se dalo napovedovati vreme ne samo za kakih 10 dni naprej, ampak kar za več mesecev ali celo za leto dni. Kdaj bodo taka poročila res vsaj nekoliko zanesljiva, si lahko mislimo, ko nam včasih že napačna napoved za en sam dan dela preglavice.

Človek je res neugnan. Kadar prodre eno skrivnost, že išče druge in si jo skuša razložiti do vseh podrobnosti. Duh mu ni nikdar miren, čeprav dosega vsak dan na videz nepojmljive uspehe, o katerih si pred kratkimi desetimi leti skoraj ni upal niti misliti. Človek je res pameten, zadnja želja, da bi vedel za vse naprej, kako se bo razvijalo, pa se mu gotovo ne bo uresničila.

Irski teror

Dublinska razprava o umoru vpokojenega admirala Henryja Boylea Sommervillea prepričevalno govori o anglo-irskem sovražstvu. Admiral, rojen 1862, znan raziskovalec globinskih tokov v Tihem in Indijskem oceanu, je leta 1919 stopil v pokoj in si postavil samotno vilo nekoliko kilometrov daleč od rojstnega kraja Corka. Razen soproge je stanoval z njim samo stari vojaški sluga, ki ga je skozi 25 let spremljal po svetu. Ostala služinčad: 5 do 6 blapcev in deklet, je stanovala zunaj na pristavi. Zvečer dne 25. marca t. l. sta bila soproga sama v jedilnici. Sluga je nekam odšel. Nekdo je potrkal na vrata. Žena je videla skozi okno avtomobil, kjer je sedel en dobro oblečen mladenič, dočim je stopil drugi pred vrata. Admiral je odprl. Čim je odgovoril na vprašanje: »Ali ste vi admiral

Sommerville?« so že zadoneli strelci. Stari mornar se je zgrudil mrtev. Morila sta mirno odpotovala. Obupana žena je telefonirala v Cork in je obvestila policijo. A kmalu je dobila odgovor, da je najbrž pobegnil avtomobil proti Dublinu, ki pa leži izven področja policijske oblasti v Corku! — Tudi sedanja razprava je dokazala, da ne bo nihče iskal »neznane storilce«. Umor je namreč političnega značaja. Storitela nista ničesar odnesla in tudi sicer ne bi imela vzroka sovražitosti umorjenca, saj se admiral ni brigal za politiko in ni nastopal v javnosti. A zadnjič je objavil v dnevnem tisku članek o brezposelnosti, kjer je priporočal mladim Ircom službo pri britski mornarici. To ga je stalo življenje. Policija je našla na pragu vile listič: »Svarilo vsem britskim nabiralcem vojakov na Irskem.« Na vrtnem plotu je visel še listič z napisom: »Ta britski plačanec je poslal 52 mladih Ircev k mornarici. Tega ne bo več storil.«

Nemec van Oyen, ki je na olimpijskih tekmah v streljanju odnesel prvo mesto.

Anglež Whitlock si je v trdi hoji na 50 km priboril prvo zlato kolajno na letošnji olimpijadi v Berlinu v času približno 4 in pol ure.

Alandsko otočje

Finski admiral Schulz (nekdanji aktivni član ruske mornarice) je sprožil javno gibanje, ki zahteva spremembo mednarodne pogodbe iz l. 1922. Finska bi rada vnovič utrdila Alandsko otočje. Berlinski »Völkischer Beobachter« vneta podpira te zahteve s članki nemškega admirala Gadowa. Moskovska »Izvestija«, od 14. t. m. ogorčeno protestirajo zoper »novo finsko pustolovščino« in podrobno razpravljajo o velikem pomenu alandskih utrd, če bi prišlo do nemško-ruskega spopada v vzhodni Baltiki.

Zdravilišče za pijance

V češkoslovaškem zdravstvenem ministrstvu so sprejeli predlog za ustanovitev posebnega zdravilišča za kronične pijance in za take, katerim se je zaradi pitja omračil um. Pokazala se je potreba, da bi bilo dobro, če bi pijanske norce ločili od ostalih blaznežev, zakaj do zdaj so pošiljali vse skupaj v blaznice. Pijancem je po mnenju strokovnjakov potrebna posebna nega in posebni novi načini zdravljenja, katere pa morejo preskušati in uveljavljati samo, če so te vrste bolniki popolnoma ločeni od drugih norcev. Po poskusih, ki jih bodo vršili v prvem zavodu take vrste, bodo potem uredili takih zdravilišč za alkoholike več po vsej državi, zlasti v vinorodnih predelih na Slovaškem.

Če bi s čim takim poskusili tudi pri nas, se zdi, da bi proti temu najbolj protestirali ... pijanci sami.

Novo! Novo!

F. M. Willam

Das Leben Marias der Mutter Jesu

587 strani z mnogimi slikami, vezano Din 102.—

JUCOSLOVANSKA KNJIGARNA
r. z. z. o. z. v Ljubljani

Zeleni pekel

25

Današnja Gaiba se močna razlikuje od džungle v Ruflovih časih, ki ni poznala nobene steze. Tu so zdaj hiše in postelje in brezžična postaja. Zeleni pekel so potisnili nazaj v polkrogu, ki meri kak poldrug kilometer.

Kako se je to čiščenje pragozda izvršilo, ta zgodba je podobna romanu. Pragozd je izsekala neka revolucionarna armada, ki je izstradana in razcapana po 18 mesecih pomanjkanja v braziljskih gozdovih pritavala do Gai-be. Njen voditelj general Prestes je bil vojaški genij. Bil je sanjač plemenitega srca, njegova brada je spominjala na Kristusa. Odkar pa je v Buenos Airesu prevzel neki komisijski posel in odkar je začel uporabljati britve, je napravil ves ta čar. Po pravici pa je veljal za morda najvpludnejšega roparja v Južni Ameriki. Ves njegov ponos je bil v tem, da ni za svoj postranski zaslužek kradel ne konj in ne hrane. Cisto vsakdanja navada mu je postala to, da je odjezdil do kake farme. Tam se je prijazno javil pri posestniku. Pri jedi se je izkazal za zabavnega družabnika, potem pa je kar tako mimogrede omenil, da so njegovi konji od dolgega vojnega pohoda zelo izčrpani. ... Gostitelj se je z enim očesom ozrl na čete, ki so taborile zunaj in ni nikdar prezrl tega migljaja. To je bila po dolgih stoletjih najmirnejša revolucija. Njegov poročnik je bil

Danton. Ta je bil mršav, krivonos obupanec z obrazom fanatika. Ta je polagoma, ker so posli dobro šli, spet dobil svojo dobro voljo in živi še danes v Gaibi. Svojemu francoskemu soimenjaku, revolucionarju Dantonu je zelo podoben. Svojo prejšnjo strast po nevarnem življenju zadovoljuje zdaj tako, da divja po gozdnih potih v svojem avtomobilu znamke »Chevrolet« z brzino 80 km na uro. Sicer pa je ostal čisto krotek.

Medtem, ko sem se mudil v Gaibi, sem ga spoznal od bližje. Nekega večera mi je po jedi pripovedoval, kakšno vojaško nadarjenost je imel general Prestes.

»Tja, zanimivo je,« je menil Danton otožno, da se zmeraj obrne predsednik države proti tistemu človeku, ki se zavzame za to, da bo izboljšal način vladanja. Naš veliki in spoštovani voditelj general Prestes bi bil naravnost občudovanja vredne predsednik, toda poslali so celo armado, da bi ga ujeli.

Nekega dne smo počivali v bližini neke rečne struge in se skrivali pred vročino. Vse je bilo tiho in večina nas je spala. Nenadno pa je iz gozda zadonelo praskanje strelav. Krogle so sikale med listjem in udarjale v debla. Neki konj je zarežgal, se valjal po tleh in otepal z nogami. Nekemu je buča za vodo zamolklo zahreščala, eden od vojakov je z glasnim vzdihom padel na obraz. V sekundi smo bili vsi zbujeni. Pograbili smo orožje, gledali napeto poveljnika ter pričakovali povelja za napad.

Prestes je sedel s hrbtom naslonjen na drevo. Bral je pobožno knjigo. Zdelo se je, da se mu prav nič ne mudi iti proti sovražniku. Njegov obraz je bil brezbrizen. Preden je vstal, je med liste skrbno položil znamenje. Jaz, ki sem ga natanko poznal, sem zapazil, da so njegovi možgani blazno delali. Toda njegov obraz je nosil masko zato, da bi dajal drugim poguma.

Skoraj istočasno smo dobili ogenj tudi v hrbet. Nekaj, kakor zmešnjava, je zgrabilo srca naših ljudi. Pred nami so bile vladne čete, za nami pa velika tolpa policijskih sil. Zdelo se je, da je vse izgubljeno. Kak manjši in bolj neboljen, kakor Prestes, bi se bil udal. Neumnejši pa bi bil poskusil držati obdve nasprotni stranki v šahu.

Naš genialni voditelj pa ni naredil ne enega ne drugega. Bil je mož žive domišljije in je vedel, da kljub besnemu streljanju v tako gostem gozdu ne more nihče drugega spoznati na razdaljo 30 korakov. Zato nam je pomagal, naj pridemo bližje. Z lahnim glasom nam je razložil svoj načrt. Osem mož smo pustili na mestu. Tem je zapovedal, naj začno kar na slepo srečo divje streljati na vse strani. Mi drugi pa smo se kar lepo potihlo splazili po strugi reke navzdol in se tako umaknili iz boja.

»Takega boja še ni bilo. Trajal je do solnčnega zahoda in ko je nastopila tema, so vladne čete in policijski oddelki s svojim lastnim ognjem izgubili skoraj 300 mož.«

Nekega dne smo šli na ribarjenje. Sonce je čaralo po vodi zlate kolobarje, barka pa nas je nesla čez jezero Gaiba.

Pristali smo na ozkem obrežju v varstvu gora, na tistem mestu, kjer Zeleni pekel sega skoraj do obrežja jezera.

V našem spremstvu je bil tudi Jose Vaca, ki je bil oblečen v razcapano srajco in široke hlače. Jose Vaca nas je hotel posvetiti v skrivnosti domačinske ribolovske umetnosti.

Ce to ribarjenje na indijanski način izvajate spretno, je tak lov nekaj krasnega. Ako človek gleda, kako to dela izvežbana roka, se mu zdi naravnost igračkasto. Jose je ovil dolgo vrvice okoli roke, tako, kakor se ovije laso. Potem se je razkoračil v pesku. Skozi luknje v njegovi srajci je sijala njegova rumena koža. Ko je napol svoje telo, da bi vrgl vrvice, so mu mišice izstopile kakor klobase. Zibal se je najprej počasi, potem pa hitreje. To njegovo gibanje v bokih je bilo izredno nežno in elegantno. Vrvica pa se je medtem sukala okoli njegove glave.

Nenadno je kratko poskočil, potegnil z zapestjem in vrv je žvižgaje zletela 40 m daleč čez vodo. Tako je nastal vrtinec, vrv je potegnila in z neverjetno naglico se je pokazala srebrna progga.

Trenutek pozneje je že ležala piranha na bregu in hlatala po zraku. Jose se nam je režal in naravnost izžival naše priznanje.

»Ali bi senor tudi rad enkrat poskusil?« je vprašal Urija.